

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀS MEDAĻAS 2018 LAUREĀTI

VIJA ZAIGA KLUŠA

Dr.habil.med. Vija Zaiga Kluša Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielo medaļu saņēma par radošiem sasniegumiem farmakoloģijas zinātnē, augstākās izglītības jomā un nopelniem Latvijas Zinātņu akadēmijas labā.

LZA akadēmiķes, profesores V.Z.Klušas zinātniskās intereses un ekspertīze ir neurofarmakoloģija, molekulārā farmakoloģija un neuroķīmija, specifiski – neuropeptīdu, neurodeģenerācijas mehānismu, neuroprotektantu, atmiņas uzlabotāju, smadzeņu proteīnu un bioētikas jomās.

V.Z.Kluša ir trīs monogrāfiju un vairāk nekā 200 publikāciju autore, viņa ir radījusi Latvijas farmakoloģijas zinātnes, īpaši neurofarmakoloģijas, skolu. Latvijas Zinātņu akadēmijā V.Z.Kluša ir vadījusi Zinātnieka ētikas kodeksa izstrādi (1997), tai skaitā piedalījies tā atjaunotās redakcijas sastādīšanā (2017), kā arī darbojusies L'ORÉAL Baltic stipendijas "Sievietēm zinātnē" konkursa ekspertu komisijā no paša stipendiju piešķiršanas sākuma 2005. gadā.

Profesore V.Z.Kluša ir bijusi atjaunotās Latvijas Universitātes (LU) Medicīnas fakultātes Farmakoloģijas docētāju grupas vadītāja kopš 1998. gada, bet no 2011. gada, kad tika izveidota Farmakoloģijas katedra, līdz 2017. gadam bijusi tās vadītāja. Pirms tam – profesore Latvijas Organiskās sintēzes institūtā (LOSI), kur no 1978. līdz 1987. gadam vadījusi Peptīdu molekulārās bioloģijas un farmakoloģijas laboratoriju, bet no 1987. līdz 1998. gadam – Farmakoloģijas laboratoriju. Prof. V.Z. Klušas zinātniskā darbība un sasniegumi ir guvuši augstu novērtējumu: 1998. gadā viņa apbalvota ar Dāvida H. Grindeļa medaļu un balvu (A/s "Grindeks"), 2001. gadā – ar LZA un A/s "Grindeks" balvu un Zelta Pūces medaļu. 2008. gadā V.Z.Kluša saņēma Solomona Hillera balvu (LZA, A/s "Grindeks", Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, LOSI), bet 2010. gadā – LU Gada balvu par zinātniskās skolas izveidošanu. V.Z.Kluša ir III šķiras Triju Zvaigžņu ordeņa komandiere (2013).

KALVIS TORGĀNS

Dr.habil.iur. Kalvis Torgāns Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielo medaļu saņem par modernas civiltiesību skolas iedibināšanu tiesību zinātnē Latvijā un nozīmīgu ieguldījumu teorētisko atziņu ieviešanā praksē.

LZA akadēmiķis un profesors Kalvis Torgāns visu savu darba mūžu veltījis tiesību zinātnei, jauno juristu sagatavošanai un tiesiskuma veicināšanai civiltiesiskajās attiecībās un tiesu praksē. Viņa akadēmiskais un zinātniskais darba stāžs sasniedzis 55 gadus un turpinās joprojām, gan pildot profesora pienākumus Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē, gan piedaloties Latvijas Zinātņu akadēmijas dažādās aktivitātēs, piemēram, Rīcības komitejas sastāvā darbojoties III Pasaules latviešu juristu kongresa sagatavošanā un ilgus gadus pildot LZA Uzraudzības padomes priekšsēdētāja pienākumus. K.Torgāns ir aktīvs un atsaucīgs LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas loceklis.

Kalvis Torgāns ir viens no diviem Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenajiem locekļiem tiesību zinātnē (ievēlēts 1997. gadā). Viņa pētījumi saistību tiesībās un civilprocesā guvuši vērtību ne tikai Latvijā, bet arī ārvalstīs. Latvijas Universitāte jau 2010. gadā K. Torgānu apbalvojusi, atzīstot viņa nopelnus savas zinātniskās skolas izveidošanā un jauno speciālistu sagatavošanā.

K.Torgāns savu zinātnisko darbību visciešākā veidā saistījis ar tiesību piemērošanu un tiesību prakses pilnveidošanu. Viņš ir vairāku nozīmīgu likumprojektu iniciators un izstrādātājs, kā arī visvairāk citētais zinātnieks Latvijas Republikas (LR) Augstākās tiesas nolēmumos, ko apstiprina Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes nesen veiktais pētījums. Sešus gadus, nepārtraucot zinātnisko un profesora darbību, K.Torgāns veicis senatora pienākumus LR Augstākajā tiesā, tiešā veidā apvienojot zinātni un praksi. K.Torgāna vadībā izstrādātie Latvijas civilprocesa komentāri piedzīvojuši vairākus izdevumus un kļuvusi par tiesnešu u.c. juristu rokasgrāmatu. Ne mazāk populāra un praktiski plaši izmantota ir K.Torgāna grāmata "Saistību tiesības", kas izdota 2006. un 2008. gadā, atkārtoti 2014. gadā, bet 2018. gadā iznācis grāmatas otrais papildinātais izdevums.

2009. gadā K.Torgāns apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni (III šķira). K.Torgāna veikumu novērtējusi arī Latvijas valdība, 2005. gadā piešķirot Ministru kabineta balvu. Viņš saņēmis arī LR Tieslietu ministrijas, LR Augstākās tiesas, Latvijas Universitātes u.c. apbalvojumus.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀ MEDAĻA

Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa ir augstākais apbalvojums, ko akadēmija piešķir Latvijas un ārvalstu zinātniekiem par izciliem radošiem sasniegumiem. Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa ir atlieta bronzā, tās aversā attēlots LZA ģerbonis ar uzrakstu “Academia Scientiarum Latviensis”, reversā tiek iegravēts apbalvotā vārds, uzvārds un medaļas piešķiršanas datums.

2013. gada 12. novembrī mecenāti Boriss un Ināra Teterevi un LZA prezidents Ojārs Spārītis vienojās par atbalstu LZA, lai veicinātu Latvijas sabiedrības un valsts izaugsmi. Sadarbības ietvaros Borisa un Ināras Teterevu fonds sniedz atbalstu Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielajai medaļai - katrs laureāts saņem fonda prēmiju.

Kandidātus apbalvošanai ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielo medaļu var ieteikt LZA īstenie, goda un ārzemju locekļi, LZA nodaļas, rakstiski iesniedzot motivētu ierosinājumu un īsu uzziņu par ieteicamo kandidātu. Lēmumu par apbalvošanu pieņem LZA Senāts.

LZA Lielo medaļu saņēmēji Jānis Graudonis un Jānis Stradiņš (1993), Edgars Dunsdorfs un Egons Lavendelis (1994), Elmārs Grēns un Dītrihs Andrejs Lēbers (1995), Edmunds Lukevics un Magda Štaudingera-Voita (1996), Vaira Vīķe-Freiberga un Edgars Siliņš (1997), Dainis Draviņš un Jānis Krastiņš (1998), Juris Upatnieks un Oļģerts Lielausis (1999), Gunārs Birkerts un Mārtiņš Beķers (2000), Juris Hartmanis un Andris Caune (2001), Tālis Millers un Vladimirs Toporovs (2002), Rūsiņš Mārtiņš Freivalds un Indriķis Šterns (2003), Imants Lancmanis un Andris Padeģis (2004), Elmārs Blūms un Edvīns Vedējs (2005), Rihards Kondratovičs un Trevors Fennels (2006), Viktors Hausmanis un Roberts Evarestovs (2007), Vitauts Tamužs un Ēriks Kupče (2008), Ivars Kalviņš un Kristaps Zariņš (2009), Mārcis Auziņš un Kurts Švarcs (2010), Ēvalds Mugurēvičs un Rihards Villems (2011), Pauls Pumpēns un Andrievs Ezergailis (2012), Andris Ambainis un Alvis Brāzma (2013), Viktors Ivbulis un Regīna Žuka (2014), Arvīds Barševskis un Andris Šternbergs (2015), Tālav Jundzis un Romans Lācis (2016), Jānis Bārzdiņš un Baiba Rivža (2017).